

TRONDHEIM
SYMFONIORKESTER
& OPERA

ÅRSMELDING 2017

Årsberetning 2017 Trondheim Symfoniorkester & Opera

Generelt om virksomheten

Trondheim Symfoniorkester & Opera (TSO) sitt hovedmål er å produsere og presentere musikk og forestillinger av høy kvalitet for et så stort publikum som mulig. Å være nyskapende har ligget fast som en strategi gjennom 2017. TSO har en sammensatt organisasjonsmodell som dekker tre hovedområder; symfonisk virksomhet, opera/musikkteater som inkluderer profesjonelt kor i samarbeid med Domkirken (NDVF), og en samarbeidsmodell med Trondheimsolistene (TS) om felles musikere.

Våre samlede bevilgninger for 2017 var som følger: Ordinær symfonisk virksomhet: 85,5%. Musikkteater & kor: (11 %). Til Trondheimsolistene overføres: 3,5 %.

Den nye, fleksible orkestermodellen har gitt rom for en allsidig virksomhet. Fortsatt har utbygging av musikkteatervirksomheten vært en prioritet, det samme gjelder styrking og oppbygging av profesjonelt kor, i samarbeid med NDVF.

Innenfor alle områdene har styrking av kvalitet og rammebetingelser vært viktig.

TSO har i 2017 gjort et forarbeid med å tilpasse orkestervirksomheten til den nye fylkesstrukturen, ett Trøndelag, for å være i stand til å betjene hele storfylket og tydeliggjøre TSO som hele fylkets orkester. TSO har allerede vært aktive i nordfylket med å spille på Trøndelagsmøtet og konserter på Kimen konserthus.

Orkestrets konsertsal, Olavshallen, har behov for rehabilitering og oppgradering, og TSO har vært i dialog med Olavshallen AS og eierne som premisspartner for en vellykket og nødvendig oppgradering.

Kundetilfredsundersøkelser viser at publikum er veldig godt fornøyd med TSO. Publikum verdsetter et godt og variert program, gode kvalitative prestasjoner og stor tilgjengelighet. Vi skårer høyt på publikumstilfredshet. Publikummet er også mer variert i sammensetning av alder enn tidligere.

På kommunikasjonssiden har den digitale satsingen på relevante områder vært viktig sammen med et økt samarbeid med NTNU og andre fagmiljø. TSO har gjennom digitale media og NRK tatt opp konserter som er sendt, lagret og gjort tilgjengelig for andre, og som er bevart i arkivene for ettertiden.

Kunstnerisk virksomhet

TSO har i 2017 levert et bredt kunstnerisk program av høy kvalitet. Vår nye sjefdirigent Han-Na Chang har fra sesongstart høsten 17 gjort en formidabel jobb med orkesteret og satt en standard for hvordan orkesteret videre skal prestere. Det at vi i dag har ett stabilt høyt kunstnerisk nivå, gjør også at har hatt besøk av dirigenter og solister i verdensklasse. Gjestende solister som Julian

Rachlin, Mishka Maisky, Stephen Hough og Jan Lisiecki er verd å merke seg. Av gjestende dirigenter har spesielt Dalia Stasevska og Guy Braunstein, som også er årets Artist in Residence, vært viktig for TSO. Innenfor opera har vi den samme positive situasjonen, med høyt kunstnerisk nivå på produksjonene i alle ledd.

Fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse. Det klassiske nedslagsfeltet er stort. Det gjelder også den norske kunstmusikken, som vi er forpliktet til å forvalte og formidle til gamle og nye lyttere. Den symfoniske musikken er ikke statisk. Også den store orkestermusikken er farget av tidsånden, og det handler om å nå ut til nye publikumsgrupper med det som rører seg i tiden og speiler våre konserter og forestillinger for 2017.

Om noe kan la seg omslutte av begrepene **samle inn, bevare, dokumentere og formidle kulturarv**, så må det være konserten *Toner fra Trøndelag* høsten 2017.

Her spilte vi musikk fra barokken til mellomgenerasjonen og yngre trønderske komponister. Som en hyllest til Adresseavisen gjennom 250 år. Og med et sideblikk på Norsk Komponistforenings etablering for 100 år siden. En stor musikkhistorisk oppdagelse viste seg på denne konserten i kraft av en premiere på en ukjent fiolinkonsert fra barokken, funnet i musikkksamlingen i Gunnerusbiblioteket. Andre gjenfunne verker vi hørte fra var Udbyes *Fredkulla* (1858), Borgstrøms *Thora på Rimol* (1864). Gjennom året 2017 har TSO spilt flere norske verk, både nye og eldre.

Stor bredde av stemmer og tilbud. Konserter med stort nedslag i et nytt publikumsegment er filmmusikk og musikk til serier og dataspill. I dag er filmmusikken og spillmusikken stadig oftere å høre i konsertsalene med fullt symfoniorkester, og her møter vi et nytt og yngre publikum. Her må nevnes den populære *Score, Orchestral Game Music* med to fulle hus, og den nyskrevne musikken til den prisbelønte spanske filmen *Blanvcanieves*, som orkesteret spilte mens filmen rullet over lerretet. Vi ser viktigheten av å vise bredden i den såkalte samtidsmusikken. TSO har i 2017 spilt flere norske og utenlandske sanntidsverk, i tillegg til bestillinger for urfremføring.

NRK P2 mener TSOs konsert under Olavsfestdagene 2017 med musikk av 85 år gamle russiske Sofia Gubaidulina var en av de tre beste klassiske musikkopplevelsene i året som gikk. Andre kunstneriske høydepunkter fra konsertåret 2017 var samarbeidsprosjektet med besøk fra Württembergischer Kammerorchester, som foruten å vise seg frem som et av Tysklands beste i en egen avdeling, forsterket oss i R. Strauss store orkesterverk *Ein Heldenleben*. Tilsvarende fikk vi besøk av det Norske Blåseensemble som var med på å gjøre Stravinskij's *Vårofferet* til en opplevelse.

Samtid - Fremme kunstnerisk utvikling og fornyelse

TSO fronter en stor bredde av uttrykk, fra de mest utforskende og utfordrende til det mer vennlige og tonale. En spektakulær satsning på norsk samtidsmusikk var urpremieren av et bestillingsverk fra TSO på obokonserten *Geirfuglens død* av Trygve Brøske, videre gjorde vi orkesterverkene *Bragi's Harp* av Uno Alexander Vesje og *Moebius Band* av Herman Vogt, i samarbeid med ensemblet Trondheim Sinfonietta.

På Samtidsfestivalen i mai ble det spilt et bredt spekter av nye verker, blant annet fra TSOs komponistverksted. Orkesteret deltok også på vitenskapsfestivalen StarMus, som ble arrangert i

Trondheim i juni. Her ble det spilt spesialskrevet samtidsverker av Philip Glass og Steve Vai. TSO gjorde også en innspilling av Henning Sommerros *The Iceberg* og *Ujamaa*.

TSO Samfunnsansvar og prosjekter

TSO har gjennom 2017 gjennomført flere prosjekter og produksjoner som ligger utenfor vårt ansvarsområde, men like fullt er viktig for oss å engasjere oss i. Nytt i år som har vært under utvikling er Voi Voi festivalen som er en videreføring av «Trygghet i symfoni» med klassisk musikk i Olavshallen. Vi har utvidet konseptet og laget en endags festival med foredrag, stands, kulturelle innslag, sosialt samvær og gastronomisk påfyll. Festivalen er skreddersydd en voksen målgruppe og skal gjennomføres januar 2018.

TSO har også deltatt tungt i produksjonen Fargespill, Opera hele landet og konserter sammen med Kirkens bymisjon.

Bytte av sjefdirigent

Høsten 2017 tok den unge sør-koreanske Han-Na Chang over som sjefdirigent og kunstnerisk leder for Krzysztof Urbanski. Han avsluttet sine sjefsår våren 2017 med Mahlers første symfoni, og Han-Na Chang åpnet sesongen samme høst med Mahlers andre symfoni, som komponisten så på som en fortsettelse av den første.

TSO Opera

(Fra 1. januar 2017 Trondheim Symfoniorkester & Opera)

Vårens store begivenhet var Verdis opera *Otello* i samarbeid med English National Opera, Kgl. Operan i Stockholm og Teatro Real i Madrid. En annen viktig konsert var Unge sangstjerner, hvor publikum fikk muligheten til å høre morgendagens nye operastemmer.

I mai deltok TSO Opera i den nasjonale dugnaden *Opera hele landet* (Hele landet synger!), der kor fra hele Midt-Norge med til sammen 240 amatørangere hadde forberedt seg for konsert med symfoniorkester gjennom året. Sammen med profesjonelle sangere presenterte de perler fra operalitteraturen. Sammen med profesjonelle solister og TSO. Vi besøkte også Kirsten Flagstad festivalen på Hamar for andre gang.

2017 var andre sesong med såkalt Operakafé, nå under navnet Opera i Teatret, i den gamle Theatercafeen i Trøndelag Teater. Fire lørdagskonserter med lokale sangere.

Trondheim Vokalensemble

Trondheim Vokalensemble (TVE) hadde 22 prosjekt i 2017 med totalt 31 konserter.

Per 31.12. var ni sangere ansatt i ensemblet.

Av høydepunkter kan nevnes konserten «Amerikalinjen» i januar sammen med Edvard Grieg Kor, først i Bergen filharmoniske orkesters abonnementsserie i Grieghallen i Bergen, så i Nidarosdomen her i Trondheim. Operaen *Otello* i Olavshallen må regnes som neste toppunkt, der koret utgjør en veldig viktig del av helheten. Tilbakemeldingene, både fra presse og publikum, viser at det var leveranse på høyeste nivå.

I april ledet dirigenten Håkon Daniel Nystedt ensemblet gjennom bl.a. *Poulencs Figure Humaine* og *Griegs Fire Salmer*. TVE var gjest på Nidarosdomens jentekors sommerkonsert i juni, før Olavsfestdagene kom i august med Gubaidulinas *Über Liebe und Hass* i Nidarosdomen. August

fortsatte med innspilling av Henning Sommerros «*The Iceberg*» og TSOs sesongåpning med *Mahlers 2. symfoni*.

I september dro vokalensemblen til Muséet Kystens Arv på Stadsbygd og innviet Banksalen i det nye bygget der med et romantisk program, igjen under ledelse av Håkon Daniel Nystedt. Denne konserten ble gjentatt i Ilen kirke i Trondheim for et entusiastisk publikum. I oktober gjorde vi to prosjekter; en turné til Roma sammen med Trondheimsolistene og konserten «*Nye Sangstjerner*» sammen med orkesteret og TSO Operakort i Olavshallen. Resten av året forløp i etterhvert tradisjonell stil med *Messias* og *Julenatt* i Nidarosdomen.

Trondheim Vokalensemble deltok på en rekke høymesser i Nidarosdomen, deriblant en langfredagskonsert.

TSO Akademi

En del av oppdraget vårt er å gi unge muligheten til å utvikle seg som musikere. Talentutvikling i et internasjonalt perspektiv er Prinsesse Astrid Musikkpris. Den alternerer med Unge talenter-konsertene, som er et tilbud til unge norske musikere, som etter prøvespill, får opptre med et profesjonelt symfoniorkester.

Superdagen er et samarbeid mellom et flerårig talentutviklings-program sammen med Trondheim Kulturskole og Norsk Kulturskoleråd. Målsettingen er en synliggjøring av talentfull ungdom i Trondheim og resten av Sør-Trøndelag. Ungdommene deltar på konserten enten som tuttimusikere, dvs. som musikere i orkesteret eller som solister. Forberedelsene til, og selve konserten, er med på å gi disse ungdommene en dytt og inspirasjon på veien videre.

Komponistverkstedet ble videreført i 2017. I samarbeid med komponistklasser på musikkhøgskolene og konservatoriene og filmskolen på Lillehammer får studenter prøve ut sine verker med fullt orkester, og med en påfølgende minifestival og konsert med ny musikk senere i sesongen. Vi jobber også med dirigentstudenter i samarbeid med Norges Musikkhøgskole og vi deltar i Opptakt, et lanseringsprogram for talentfulle, norske dirigenter. Deltakerne får gjennom programmet praksis i norske orkestre, og dermed mulighet til å etablere en karriere som dirigent.

TSO Barn og Unge

TSO har i 2017 gjennomført flere produksjoner for barn og unge. Vi har spilt skolekonserter og barnehagekonserter for flere tusen barn, gjort familiekonsert med pingvinen Bismarck med besøk av barn fra kulturskolen, og vi har invitert til vår årlige familielørdag med Åpent Hus. Alt dette har vært egenproduksjoner med lokale aktører som medspillere.

I tillegg har vi bidratt i forestillingen Fargespill.

Fargespill Trondheim er et flerkulturelt kunstnerisk prosjekt med mer enn 80 barn og ungdom fra 30 land, inkludert Norge. Forestillingen har basis i musikk og dans som aktørene har meg seg fra sine land og kulturer. Forestillingen ble i tillegg til ordinære konserter også spilt som forestillinger i Den kulturelle skolesekken.

Kammerkonserter

Dette er konserter som stadig øker i omfang ettersom TSO i egen regi eller orkesterets musikere engasjeres i mindre ensembler til forskjellige oppdrag i hele Trøndelag.

Ensemblet TSO Tidlig deltar i fremføringer av musikk fra renessansen og barokken.

Nachspielkonserter

Dette er intime musikalske opplevelser i forlengelsen av TSOs torsdagskonserter. Når orkesteret har forlatt scenen, kan man på noen utvalgte torsdager høre et moderne ensemble spille nachspielkonsert. Publikum får anledning til å sitte på scenen, slik at musikere, komponister og publikum kommer nær hverandre. Nachspielkonserten inngår i billettprisen til torsdagskonserten.

Førsnakk - Opptakt

Dette er et lavskuldret møtested med publikum over en kaffe før konserten. Her dukker vi ned i tematikk som på en eller annen måte er knyttet til musikken du får høre. Konsertinnledningene er gratis og finner sted TSOs kantine konsertdagen.

Sosiale medier og visuell profil

TSO har gjennom digitale media og NRK tatt opp konserter som er sendt, lagret og gjort tilgjengelig for andre, og som er bevart i arkivene for ettertiden.

Trondheim Symfoniorkester har i 2017 forsterket bruken av sosiale medier/digital kommunikasjon og utviklet videre sin visuelle profil. Dette er gjort både generelt for TSO og for spesielle prosjekter. Dette har vist seg meget vellykket. TSO har 13.200 venner på FB og 1200 følgere på Instagram. Vi har også økt oppmerksomheten på digital kommunikasjon, nettsiden og styrket digital kompetanse. Nyttårskonserten ble strømmet direkte på nettet, ellers er det laget flere opptak fra konserter og forestillinger som ligger på TSO Play på vår hjemmeside.

NRK har gjort radioopptak av syv konserter, og tre ble sendt direkte. NRK regner med at hver konsert har om lag 35.000 lyttere.

Målrette virksomheten

Å skape et økonomisk handlingsrom som sikrer kunstnerisk utvikling for TSO har vært viktig i dette året.

Strategi- og handlingsplanene våre vektlegger videreføring av symfonisk og klassisk musikk på et internasjonalt nivå, utbygging av profesjonelt kor og operavirksomhet og utvikle et regionalt samarbeid i fylket. Hovedmålene våre for alle områder i vår virksomhet er å produsere og presentere musikk og forestillinger av høy kvalitet for et så stort publikum som mulig.

Besøk

Sammenligning av årene 2015-2017, totalt besøk

Sammenligning 2015+2016+2017	Antall konserter	Antall publikum	Snitt
2017	107	78726	735
2016	94	64774	690
2015	103	66040	635

Antall publikummere i 2017 var 78.726 fordelt på 107 konserter. Dette er 13.952 flere publikummere enn fjoråret og 60 flere spilte konserter. I tillegg til orkestervirksomheten har Trondheim Vokalensemble gjennomført egne konserter uten orkester med et besøk på 4785 fordelt på 19 konserter. Dette gir oss et totalt besøk på 83.622 besøkende og 126 konserter.

2017 har vært et godt år både når det gjelder aktivitet og besøk sammenlignet med de to forrige årene. Noe av årsaken til gode tall for 2017 er konserten på Sverresborg med Åge Aleksandersen med 10.000 besøkende.

Sammenligning årene 2015-2017, abonnementskonserter

Sammenligning 2015+2016+2017	Antall publikum abok.	Antall abonnements - konserter	Snitt per konsert	Antall abonnenter totalt på abonnements - konserter	Snitt abo per konsert
2017	18239	17	1072	9275	545
2016	21531	21	1025	10747	511
2015	20325	20	1016	10656	533

Tross noen færre abonnenter skårer vi høyt på antall publikum i gjennomsnitt på våre abo – konserter i 2017. Dette skyldes flere solgte løssalgsbilletter. Et gjennomsnittsbesøk på 1072 publikummere hvilket betyr et besøksbelegg på 93% på abo–konserter er vi veldig fornøyd med.

Egeninntektspotensiale

TSO har i inneværende år samarbeidet med en rekke bedrifter, kulturinstitusjoner, universitet og festivaler i fylket vårt. Å ha gode ambassadører og partnere å samarbeide med, betyr mindre økonomisk risiko for våre produksjoner. TSO har planlagt den nye fylkesstrukturen og allerede lagt gode planer for å gjøre produksjoner i hele Trøndelag.

Det er viktig å bevare antall abonnenter og vi har et stabilt salg av abonnement også for 2017. Like viktig som å beholde et høyt antall abonnenter er salget av løssalgbilletter. TSO jobber målrettet for å øke inntektsgrunnet på alle våre produksjoner.

TSO har i 2017 mistet noen sponsorer som skyldes interne endringer i bruk av velferdsressurser. Sponsormarkedet i Trøndelag er svært krevende og vi får lite igjen i forhold til hvor ressurskrevende denne jobben er.

Vi jakter etter samarbeidspartnere og særlig bedrifter som vil bistå TSO med å komme seg ut på turne og som ser gevinsten av å støtte opp om vår geskjeft.

Hensiktsmessige styringssystemer

TSO har i 2017 etablert elektroniske prosjektmapper, personalmapper og postjournal, noe som vil bidra til å lette og kvalitetssikre vårt arbeid og informasjonen.

TSO har i 2017 startet arbeidet med en stor oppgradering av vårt egenutviklede prosjekt og planleggingsverktøyet Wondercode. Slik at vi skal kunne jobbe mer effektivt med å planlegge produksjonene, sikre økonomiske rammer og lette kommunikasjonen med våre medarbeidere.

HMS, sykefravær og antall ansatte

TSO gjennomfører jevnlig vernerunder og HMS-analyser, og setter opp tiltak for å oppnå forbedringer.

TSO har i 2017 etablert en skriftlig beredskapsplan, og det vil i 2018 bli gjennomført øvinger.

Sykefraværet for 2017 var 6,5 %. Innrapporterte skader for 2017 var to personer.

I 2017 var det 113 faste ansatte fordelt på musikere, kor, administrasjon og langtidsvikarer, hvorav 59 % er menn og 41 % er kvinner.

Norsk musikk framført i sesongen

2017

Urfremføringer kunstmusikk

Komponist	Tittel verk	Dirigent	Solist/ensemble	Bestillingsverk
Uno Alexander Vesje	Bragi's Harp	Ingar Bergby		Nei
Herman Vogt	Moebius Band	Ingar Bergby		Nei
Trygve Brøske	Geirfuglens død	Christian Eggen	Arnulf Johansen	Ja

2017

Norske samtidsverk - Orkester Kunstmusikk komponert de siste 50 år

Komponist	Tittel verk	Dirigent	Solist	Første gang
Peter Askim	Islands, for kontrabass og orkester	Ingar Bergby	Jostein Brødreskift	Ja
Jan Magne Førde	Bruremarsj	Torodd Wigum		Nei
Rolf Wallin	Act for stort orkester	Ingar Bergby		Nei
Michael Grolid	Fanfare til Trøndelag	Nick Davies		Ja
Marcus Paus	Hate Songs	Nick Davies	Tora Augestad	Ja
Ståle Kleiberg	Lamento til Cissi Klkeins minne	Bjarte Engeset		Nei
Johannes Rusten	Skumringslandet	Bjarte Engeset		Nei
Jan Magne Førde	Bruremarsj	Jon Gjesme		Nei
Kim André Arnesen	Fecit Potentiam	Kai Grinde Myrann	Nidarosdomens Jentekor	Ja

2017

Norske samtidsverk - Kammer Kunstmusikk komponert de siste 50 år

Komponist	Tittel verk	Dirigent	Solist	Første gang
Henning Kraggerud	Victimae paschali	Marianne Thorsen	Aksel Rykkvin	Ja
Henning Sommerro	Sullabullyam			Ja
Jan Magne Førde	Julefred	Kai Grinde Myrann	Jan Magne Førde	Ja

STYRETS ÅRSBERETNING 2017

Virksomhetens art og tilholdssted

Trondheim Symfoniorkester sitt formål er å fremføre symfonisk musikk, kammermusikk mv på et høyt kunstnerisk nivå, og derved bidra til å fremme og utvikle den allmenne interesse for musikk både nasjonalt og internasjonalt. TSO har tilhold i Trondheim.

Styrets sammensetning

Birger Milian Myraunet, styreleder	Oppnevnt av Sør-Trøndelag fylkeskommune
Gunnar Bovim, styremedlem	Oppnevnt av Sør-Trøndelag fylkeskommune
Randi Wenche Haugen, styremedlem	Oppnevnt av Sør-Trøndelag fylkeskommune
Aina Holst, styremedlem	Oppnevnt av Sør-Trøndelag fylkeskommune
Geirmund Lykke, styremedlem	Oppnevnt av Trondheim kommune
Einar Knutsøn Heier, styremedlem	Ansatte representant
Elin Nilsen, styremedlem	Ansatte representant
Bård Eidet, vara	Oppnevnt av Sør-Trøndelag fylkeskommune
Tove Ramlo Ystad, vara	Oppnevnt av Sør-Trøndelag fylkeskommune
Stine Hostad, vara	Oppnevnt av Trondheim kommune
Torstein Hagen, vara	Ansatte representant

Vedlikehold

Trondheim Symfoniorkester har i 2017 vært leietager hos Olavshallen AS, og har et annet leieforhold med Hartmanns Hotels ANS/Malling & Co Forvaltning AS for administrasjonsarealer samt musiker-fasiliteter. I tillegg leier orkesteret et Lagerlokale i Ladebekken 15 gjennom Heimdal Eiendom. Orkesteret har betalt en årlig leie til alle 3 utleiere. Orkesterets instrumenter og øvrig utstyr vedlikeholdes og fornyes i forhold til de midler som er avsatt i budsjett.

Arbeidsmiljø og internkontroll

Stiftelsen har et eget arbeidsmiljø-utvalg. Utvalget har hatt møter etter behov og drøftet saker som vedrører arbeidsmiljø. Det er inngått en avtale om bedriftshelsetjeneste. Sykefraværet var i 2017 på 6,5%. Det har vært to rapporterte skader i 2017.

Økonomi

Kontantstrøm for drift, har i 2017 vært negativ. Årsregnskapet legges frem med et underskudd på NOK 1 616 116,-, som tilbakeføres fra øremerkede midler. Underskuddet skyldes i stor grad overforbruk på orkesterproduksjon, og som en følge av at viktige stillinger har måttet blitt erstattet, pga langtidssykdom og ubesatte stillinger. Likviditeten er tilfredsstillende, og kredittrisikoen vurderes som lav pga lite omfang av kundefordringer.

Kontantstrømoppstillingen viser en kontantbeholdning av bankinnskudd, kontanter, og lignende ved periodens slutt på NOK 4 540 774,-. I tillegg har TSO plassert likvide midler i rentefond på NOK 4 806 085,-. På bakgrunn av årsregnskapet og bevilgninger fra det offentlige vurderes grunnlaget for videre drift å være tilstede.

Likestilling og tiltak mot diskriminering

TSO har ansatte fra 15 ulike nasjonaliteter, og har en rekrutterings- og personalpolicy som sikrer like muligheter og rettigheter samt hindrer diskriminering. Ansettelse i faste musikerstillinger i TSO skjer på bakgrunn av utlysning internasjonalt, den faglige vurderingen skjer gjennom prøvespill. Av 113 besatte stillinger i bedriften var det 41% kvinner i 2017. Av styrets 11 medlemmer og varamedlemmer var det 5 kvinner, 45%.

Miljø

Organisasjonen forurensrer ikke det ytre miljø. TSO leier lokaler og har kun begrenset vedlikeholdsansvar.

Trondheim 13. februar 2018

Birger Milian Myraunet

Styrets leder

Gunnar Bovim

Styremedlem

Geirmund Lykke

Styremedlem

Randi Wenche Haugen

Styremedlem

Einar Heier

Styremedlem

Ole Wuttudal

Styremedlem

Aina Holst

Styremedlem

Roar Leinan

Direktør/Daglig leder

Trondheim Symfoniorkester

RESULTATREGNSKAP PR. 31.12

	Note	2017	2016
Tilskudd Staten	1	88 700 000	86 786 000
Tilskudd Staten ekstra	1		660 750
Tilskudd Trondheim Kommune	1	24 649 667	23 810 000
Tilskudd Sør-Trøndelag Fylke	1	12 450 000	11 975 000
Annen driftsinntekt	9	10 790 994	11 120 750
Sum driftsinntekt		136 590 661	134 352 500
Personalkostnader	4,5	-98 440 195	-93 589 471
Avskrivning og nedskrivning varige driftsmidler	2	-515 223	-592 080
Avskrivning påkostning leide lokaler (husleie)	2	-107 887	-122 864
Overføring TrondheimSolistene	1	-1 419 939	-1 372 371
Annen driftskostnad	6	-37 922 005	-35 334 631
Sum driftskostnad		-138 405 249	-131 011 417
Driftsresultat		-1 814 587	3 341 083
Annen finansinntekt		326 671	479 998
Annen finanskostnad		-128 200	-113 498
Sum finansresultat		198 471	366 500
Arsresultat		-1 616 116	3 707 584
Disponering av resultat:			
Overført fra/til øremerkede midler		-1 616 116	3 707 584

Trondheim Symfoniorkester

BALANSE PR. 31.12

EIENDELER	Note	2017	2016
Inventar og instrumenter	2	9 803 948	7 954 612
Påkostning leide lokaler	2	997 890	1 105 777
Sum varige driftsmidler		10 801 838	9 060 389
Fordring KLP egenkapitaltilskudd		2 106 027	1 855 347
Overfinansierte pensjonsforpliktelser	4	874 897	387 905
Fordring KUD	8	2 100 000	2 100 000
Sum finansielle anleggsmidler		5 080 924	4 343 252
SUM ANLEGGSMIDLER		15 882 762	13 403 641
Kundefordringer		743 424	640 821
Rentefond	10	4 806 085	16 052 279
Andre fordringer		2 758 747	1 774 620
Sum fordringer		8 308 256	18 467 720
Bankinnskudd, kontanter o.l.	7	4 540 774	3 341 190
SUM OMLØPSMIDLER		12 849 030	21 808 910
SUM EIENDELER		28 731 791	35 212 551

BALANSE 2017

Trondheim Symfoniorkester

BALANSE PR. 31.12

EGENKAPITAL OG GJELD	Note	2017	2016
EGENKAPITAL			
Stiftelseskapital	3	-102 258	-102 258
Annen innskutt egenkapital	3	0	-864 953
Lånetilskudd KUD	3	-2 100 000	-2 100 000
Sum innskutt egenkapital		-2 202 258	-3 067 211
Øremerkede midler	3	-9 542 708	-11 158 824
Annen egenkapital	3	-1 339 706	-474 754
Sum opptjent egenkapital		-10 882 414	-11 633 578
SUM EGENKAPITAL		-13 084 673	-14 700 789
GJELD			
Pensjonsforpliktelser	5	0	-2 823 544
Sum avsetninger for forpliktelser		0	-2 823 544
Leverandørgjeld		-811 250	-2 791 960
Skyldige offentlige avgifter		-5 723 986	-5 922 001
Annen kortsiktig gjeld		-9 112 083	-8 974 257
Sum kortsiktig gjeld		-15 647 320	-17 688 218
SUM GJELD		-15 647 320	-20 511 762
SUM EGENKAPITAL OG GJELD		-28 731 791	-35 212 551

Trondheim, 13. Februar 2018

Birger Miliar Myraunet
Styreleder

Gunnar Bovim
Styremedlem

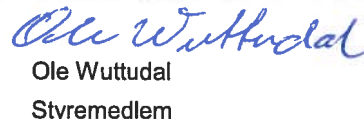
Aina Holst
Styremedlem

Geirmund Lykke
Styremedlem

Einar Heier
Styremedlem

Ole Wuttudal
Styremedlem

Randi Wenche Haugen
Styremedlem

Roar Leinan
Direktør/Daglig leder

Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapsloven og god regnskapsskikk.

Klassifisering og vurdering av balanseposter

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som knytter seg til varekretsløpet. For andre poster enn kundefordringer omfattes poster som forfaller til betaling innen ett år etter transaksjonsdagen. Anleggsmidler er eiendeler bestemt til varig eie og bruk. Langsiktig gjeld er gjeld som forfaller senere enn ett år etter transaksjonsdagen.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost. Varige anleggsmidler avskrives etter en fornuftig avskrivningsplan. Anleggsmidlene nedskrives til virkelig verdi ved verdifall som ikke forventes å være forbigående. Langsiktig gjeld med unntak av andre avsetninger balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Varige driftsmidler

Varige driftsmidler balanseføres og avskrives over driftsmidlenes levetid dersom de har antatt levetid over 3 år og har en kostpris som overstiger kr 15.000. Direkte vedlikehold av driftsmidler kostnadsføres løpende under driftskostnader, mens påkostninger eller forbedringer tillegges driftsmidlets kostpris og avskrives i takt med driftsmidlet. Instrumenter som ikke er gjenstand for verdifall aktiveres men avskrives ikke.

Pensjoner

Regnskapsføringen av pensjonskostnader skjer i samsvar med norsk regnskapsstandard for pensjonskostnader (NRS 6).

Tilskudd

Årlige driftstilskudd bevilges fra stat, kommune og fylke og disse bruttoføres i regnskapet.

Note 1 Offentlige tilskudd

	2017	2016
Tilskudd Staten	84 700 000	82 286 000
Tilskudd Kulturrådet/Staten Kor	4 000 000	4 500 000
Tilskudd ekstra Trh kommune Kor	450 000	300 000
Tilskudd ekstra ST- Fylke Kor	350 000	200 000
Tilskudd Ekstra		660 750
Tilskudd Trondheim Kommune	24 199 667	23 510 000
Tilskudd Sør-Trøndelag Fylke	12 100 000	11 775 000
Totalt	125 799 667	123 231 750

Det er som et resultat av orkestermodellen i år overført NOK 1 419 939,- av bevilgningene fra staten til TrondheimSolistene.

Note 2 Varige driftsmidler

Varige driftsmidler	Instrumenter ikke avskrivbar	Kunst, maleri ikke avskrivbar	Kontor-maskin/-Inventar	Instru-menter	Sum varige driftsmidl.
Bokført verdi 01.01	2 520 154	340 000	874 499	4 219 959	7 954 612
Tilgang	665 555		1 275 628	423 375	2 364 559
Avgang		-	-	-	-
Verdi før av-/nedskrivning	3 185 709	340 000	2 150 127	4 643 334	10 319 171
Årets avskrivninger, nedskrivninger		-	-275 360	-239 863	-515 223
Balanseført verdi pr. 31.12	3 185 709	340 000	1 874 767	4 403 471	9 803 948
Årets avskrivning			-275 360	-239 863	-515 223
Årets nedskrivning					-
Avskrivningssats	0%	0%	5-10%	5-10%	

Påkostning leiet lokale	Påkostn leiet lokale	Sum
Bokført verdi 01.01	1 105 777	1 105 777
Tilgang		0
Verdi før av-/nedskrivning	1 105 777	1 105 777
Kostnadsført over leieperioden	-107 887	-107 887
Balanseført verdi pr. 31.12	997 890	997 890
Årets avskrivning	-107 887	-107 887
Avskrivningsperiode	17 år	

Stiftelsen benytter saldo avskrivning for sine driftsmidler. Instrumenter som ikke er gjenstand for verdifall aktiveres men avskrives ikke. Avskrivning på påkostning leide lokaler føres som en leiekostnad over avtalt leieperiode. Det er foretatt en omklassifisering på NOK 750 000,- mellom regnskapslinjene avskrivning og annen driftskostnad i 2016 tallene.

Note 3 Egenkapital**Årets endring i egenkapital**

	Bunden kapital	Låne-tilskudd	Øre - merkede KUD midler	Annen EK	Sum
Egenkapital 01.01	102 258	2 100 000	11 158 824	1 339 706	14 700 788
Årets resultat	-	-	-1 616 116	-	-1 616 116
Sum	102 258	2 100 000	9 542 708	1 339 706	13 084 672

Note 4 Pensjoner

Selskapet har pensjonsordninger som omfatter i alt 118 personer. Disse er fordelt på foretakspensjon 97 stk og 22 stk på innskuddspensjon. Ordningene gir rett til definerte fremtidige ytelser. Disse er i hovedsak avhengig av antall opptjeningsår, lønnsnivå ved oppnådd pensjonsalder og størrelsen på ytelsene fra folketrygden. Forpliktelsene er dekket gjennom et forsikringsselskap. I tillegg har selskapet en tariffestet avtalefestet førtidspensjonsordning (AFP). Stiftelsens pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon. TSO lukket foretakspensjonsordningen og opprettet en innskuddspensjonsordning i løpet av 2016.

Total pensjonskostnad	2017	2016
Årets pensjonsopptjening (nåverdi) Service Cost	5 480 768	5 578 000
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	2 983 761	2 532 000
Avkastning på pensjonsmidler	-3 502 641	-2 923 000
Administrasjonskostnader	610 851	903 000
AGA av pensjonskostnaden (periodisert)	785 756	858 000
Aktuarielt tap/gevinst (resultatført)	742 732	445 000
Resultatført andel actuarielt tap/gev	0	-3 190 000
Total pensjonskostnad	7 101 228	4 205 000

Netto pensjonsforpliktelse

Opptjente pensjonsforpliktelser DBO 01.01	115 774 860	108 490 000
Årets pensjonsopptjening, Service Cost	5 480 768	5 578 000
Rentekostnad på pensjonsforpliktelsen	2 983 761	2 532 000
Planendring	0	-6 353 000
Aktuarielt tap (gevinst)	-2 783 022	7 176 000
Pensjonsutbetalinger	-2 029 634	-1 650 000
Beregnete pensjonsforpliktelser pr 31.12	119 426 734	115 773 001
Pensjonsmidler (til markedsverdi) pr 31.12	103 533 796	95 280 000
Pensjonsforpliktelse (over-/underfinansiert)	-15 892 937	-20 484 000
AGA av netto pensjonsforpliktelse	-2 240 904	-2 888 000
Ikke resultatført estimatavvik/planendring	16 659 719	20 824 000
Estimatavvik AGA	2 349 020	2 936 000
Netto pensjonsforpliktelse	874 897	387 999

Økonomiske forutsetninger	2017	2016
Diskonteringsrente	2,60 %	2,60 %
Forventet avkastning på	4,00 %	3,60 %
Årlig forventet lønnsvekst	2,25 %	2,50 %
Årlig forventet G-regulering	2,25 %	2,25 %
Årlig forventet reg av pensj	0,40 %	0,00 %
Arbeidsgiversats	14,10 %	14,10 %

Note 5 Lønnskostnader, antall ansatte, godtgjørelser, lån til ansatte mm.

Lønnskostnader	2017	2016
Lønninger	82 326 693	77 734 000
Arbeidsgiveravgift	11 167 671	10 748 000
Pensjonskostnader + AFP	7 232 786	4 768 000
Opphør av till pensj avtale	-3 066 706	
Andre ytelser	779 751	339 000
Sum	98 440 195	93 589 471

Ansatte har lån på til sammen NOK 152 380,-. Disse avdras over inntil 3 år. Rentefordelen lønnsinnberettes. Gjennomsnittlig antall ansatte i løpet av regnskapsåret har vært 118 sysselsatte årsverk. Tillegspensjonsavtale for Daglig leder er bragt til opphør.

Ytelser til ledende personer :	Daglig leder	Styret
Lønn	914 833	125 000
Pensjonsutgifter	18 698	0
Annen godtgjørelse	16 303	0

Det er ikke gitt lån/sikkerhetsstillelse til daglig leder, styreformann eller andre nærstående parter. Det er ingen enkeltlån/sikkerhetsstillelser som utgjør mer enn 5 % av selskapets egenkapital.

Revisor

Kostnadsført revisjonshonorar for 2017 er NOK 208 832,- inkl mva. Dette er inkludert revisjon av regnskap for profesjonalisering av kor og Stipend & støttefondet. Honorar for rådgiving/teknisk bistand er NOK 45 668,-.

Note 6

Leasing kontormaskiner er kostnadsført med NOK 122 032,- i 2017. Avtalene løper over en periode på 3 - 5 år.

Note 7 Bankinnskudd

Det er inngått en avtale om garanti på skattetrekkmidler på 3,6 mill.

Note 8 Fordringer

	2017	2016
Egenkapitalinnskudd Kulturdep.	2 100 000	2 100 000
Sum	2 100 000	2 100 000

Note 9 Sponsorinntekter

Avtale med sponsorer er innarbeidet i regnskapet i den grad ytelsen har latt seg kvantifisere. Dette gjelder ytelser fra sponsorer i form av kontanter og tjenester og ytelser fra orkesterets side er tilsvarende utgiftsført.

Følgende vesentlige transaksjoner er knyttet

til arrangementer i samarbeid med sponsorer gjeldende for 2017:

Adressa:	110 000
NTNU:	253 000
Danske Bank:	200 000
TOBB:	150 000
ECDE:	60 000
St Olav	180 000

Note 10 Rentefond

Det står et innskudd på NOK 4 806 085,- fordelt på flere rentefond. Investeringen har lav risikoprofil, og består av plassering i rentemarkedet. Fondene er ført til markedsverdi pr 31/12.

Kontantstrømoppstilling

	2017	2016
Kontantstrømmer fra operasjonelle aktiviteter		
Resultat før skattekostnad	-1 616 116	3 707 584
Ordinære avskrivninger og nedskrivning	515 223	592 080
Avskrivning på påkostning	107 887	122 864
Avgang instrument	0	750 000
Forskjell kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger	-3 310 536	-3 295 674
Endring i kundefordringer	-102 603	11 523
Endring i leverandørgjeld	-1 980 710	2 194 360
Endring i andre tidsavgrensingsposter	-1 044 516	-1 825 812
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-7 431 371	2 256 925
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-2 364 558	-796 103
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-2 364 558	-796 103
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Egenkapital innskudd KLP	-250 680	-1 855 347
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktivitet	-250 680	-1 855 347
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	-10 046 609	-394 525
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter ved periodens begynnelse	19 393 469	19 787 994
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter periodens slutt	9 346 860	19 393 469
Spesifikasjon av kontantbeholdningen ved periodens slutt		
Bankinnskudd, kontanter og innskudd rentefond	4 540 774	3 341 190
Innskudd rentefond	4 806 085	16 052 279

Til styret i Stiftelsen Trondheim Symfoniorkester

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Stiftelsen Trondheim Symfoniorkesters årsregnskap som viser et underskudd på kr 1 616 116. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2017, resultatregnskap og kontantstrømpoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2017, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har oppfylt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å

kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om stiftelsens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifierer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at stiftelsen ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet og forutsetningen om fortsatt drift er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Konklusjon om forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi stiftelsen er forvaltet i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Andre forhold

Stiftelsen har ikke behandlet skattetrekkmidler i samsvar med bestemmelsene i skattebetalingsloven § 5-12.

Trondheim, 13. februar 2018
PricewaterhouseCoopers AS

Ronny Lysmen
Statsautorisert revisor